

Українські землі у складі Речі Посполитої в другій пол. XVI ст.

Хронологічний довідник

1556 - 1561 рр. — створення Пересопницького Євангелія.

1569 р. — Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої.

1586 р. — утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у Львові.

1596 р. — Берестейська церковна унія: утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ).

Персоналії

Острозький Василь-Костянтин — видатний політ. і культ. діяч. Молодший син К. Острозького. Одна з найбагатших і найвпливовіших постатей свого часу. Послідовно захищав укр. політ. права, не підтримував Люблінської і Берестейської уній, виступав за рівні права України Польщі та Литви у Речі Посполитій. Відіграв важливу роль у культ. житті як меценат. Засновник академії (1576-1580) і друкарні (1578) в Острозі, зібрав гурток визначних укр. культ. діячів. На його кошти у 1581 був виданий перший повний текст Біблії староукраїнською мовою.

Потій Іпатій — визначний церк. діяч, письменник. Закінчив Краківський ун-т. Був приятелем К. Острозького. Один з організаторів Берестейської унії 1596. Був греко-католицьким митрополитом Київським і Галицьким (1599-1613). Автор низки полемічних творів «Унія...» (1596), «Календар римський новий» (1596), «Оборона собору Флорентійського» (1603), листів до князя К. Острозького та ін.

Федорович Іван — друкар і книговидавець. Останні роки життя працював в Україні. Видав «Апостол» (1573-1574), «Буквар» (1574), «Книгу Нового Завіту» і покажчик до неї (1580), «Хронологію» А. Римші (1581), Острозьку Біблію (1581) та ін

Смотрицький Герасим — визначний письменник, педагог, культ. діяч. Батько М. Смотрицького. Був міським писарем у Кам'янці-Подільському. Разом з І. Федоровим им готував видання Острозької Біблії 1581 (передмова, гол. перекладач і редактор) і «Буквар» 1578. Автор першої друкованої пам'ятки укр. полемічної л-ри «Ключ царства небесного...» і трактату «Календар римський новий».

Терміни

Братства — реліг. та культурно-просвітницькі о-ції укр. міщан, які виникли при церк. парафіях у XV-XVII ст. Спочатку мали релігійно-благодійницький характер. У XVI ст. набули вел. гром.-політ. і нац.-культ. значення. Найдавнішим і найвідомішим було Львівське б., засноване бл. 1453, яке 1586 заснувало першу школу, а також б. у багатьох ін. містах України.

Воєводство — адмін.-терит. одиниця в Литві та Польщі у XV-XVIII ст., яку очолював воєвода.

Полемічна література — літ. твори кінця XVI — поч. XVII ст., у яких розгорнулася суперечка щодо ідеї об'єднання церков. Дотепер збереглося бл. 200 пам'яток п. л. представників різних таборів. Активними учасниками дискусії були І. Вишенський, Г. Смотрицький, І. Потій та ін.

Василь-Костянтин
Острозький

Українська греко-католицька церква — Укр. католицька церква, утворена на Берестейському церк. соборі 1596 внаслідок відмови Київської митрополії від ієрархічного верховенства Константинопольського Патріарха і переходу під протекторат Папи Римського. Особливість віровчення УГКЦ полягає у поєднанні католицької і православної догматики при збереженні укр. обряду